

Vergaderjaar 1993–1994

23 400 VII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk VII (Ministerie van Binnenlandse Zaken) voor het jaar 1994

Nr. 29

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 11 februari 1994

Op 25 oktober jl. heeft mijn ambtsvoorganger, mw. drs. C.I. Dales, de Tweede Kamer een notitie gezonden waarin een overzicht werd gegeven van de activiteiten die binnen het Ministerie van Binnenlandse Zaken in het kader van het thema **Integriteit van de Openbare Sector** zijn of worden verricht (Tweede Kamer, 23 400 VII, nr. 11). De vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft de Minister van Binnenlandse Zaken per brief van 17 november jl. uitgenodigd voor een mondeling overleg over dit overzicht en heeft daarvoor verzocht om een geactualiseerde stand van zaken.

In deze brief, die is opgesteld in overleg met mijn ambtgenoot van Justitie, ga ik in op het verzoek van de commissie. Daarbij teken ik aan, dat ik in deze brief alleen die ontwikkelingen meld die zich sinds de notitie van 25 oktober jl. hebben voorgedaan. In een bijlage bij deze brief wordt een totaaloverzicht van de lopende en voorgenomen activiteiten gegeven waarbij een indicatie is opgenomen van de termijnen waarop de desbetreffende activiteiten tot concrete resultaten moeten leiden.

Voor wat betreft de indeling van het overzicht sluit ik aan bij de notitie van 25 oktober jl. en de daarin gebruikte nummering.

Bewustwording

Bij deze categorie gaat het om activiteiten die de openbare sector in al haar geledingen bewust maken van risico's van aantasting van de integriteit; activiteiten die het zicht op het verschijnsel bestuurlijke integriteit en de inbreuken daarop vergroten (onderzoek); alsmede om het adequaat inzetten van het bestaande instrumentarium om inbreuken op de integriteit te voorkomen respectievelijk te bestraffen.

– Gesprekken met de VNG, het IPO en diverse organisaties van beroepsgroepen in de openbare sector (punt 3.2 a): De gesprekken met de VNG en het IPO hebben plaatsgevonden. Daarbij is aan de orde geweest hun rol bij het vergroten van de bewustwording van de risico's die

worden gelopen in de openbare sector met betrekking tot de integriteit. Medio februari 1994 zal een tweetal bijeenkomsten plaatsvinden ten behoeve van de gemeentelijke beroepsorganisaties. Deze bijeenkomsten hebben tot doel: het preciseren van de problemen en de risico's die zich in de praktijk voordoen; het stimuleren dat het thema integriteit bij gemeenten aandacht krijgt; het verzamelen en uitwisselen van ideeën en voorstellen ter verbetering van de bescherming van de integriteit van het lokaal bestuur. De bijeenkomsten worden in samenwerking tussen Binnenlandse Zaken en de VNG georganiseerd.

– Voor wat betreft de werkzaamheden van de werkgroep bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit (punt 3.2 b en c) verwijs ik naar de notitie van 25 oktober jl. alsmede naar de brief die de Minister van Justitie en mijn ambtsvoorganger op 22 december jl. naar de Tweede Kamer hebben gezonden in antwoord op vragen die tijdens het mondeling overleg van 9 december jl. over de aanpak van de zware, georganiseerde criminaliteit zijn gesteld.

– Voor wat betreft de stand van zaken in de Stuurgroep Weerbaarheid (punt 3.2 g) meld ik u in de eerste plaats dat deze stuurgroep thans officieel Stuurgroep Beroepsmoraal en Misdaadpreventie heet. De stuurgroep beoogt vooral een bijdrage te leveren aan het alerter maken van de hoofdsectoren overheid, bedrijfsleven en vrije beroepen teneinde de integriteit te beschermen en de interne en externe criminaliteit te voorkomen. De stuurgroep tracht te bevorderen dat de (hoofd)sectoren ten aanzien van de doelstelling misdaadpreventie zoveel mogelijk dezelfde uitgangspunten hanteren bij het treffen van maatregelen. De Stuurgroep zal aanbevelingen doen over mogelijk te nemen maatregelen, zoals het ontwerpen en naleven van gedragscodes.

– Inmiddels heeft vanuit Binnenlandse Zaken een gesprek plaatsgevonden met de HBO-raad (punt 3.3 a) om aandacht te vragen voor het thema integriteit in de opleidingen voor toekomstige medewerkers in de openbare sector. De Raad heeft dit idee opgepakt en zal zelf met voorstellen voor de eigen sector komen.

– Inmiddels is een concept opgesteld van een nota voor bestuurders (punt 3.3 b). Deze nota wijst enerzijds op de potentiële kwetsbaarheid voor integriteitsaantastingen van zowel het beleid, als de uitvoeringsorganisatie en de personen die met de uitvoering zijn belast. Anderzijds wordt in lijsten van aandachtspunten aangegeven hoe reguliere en bijzondere maatregelen en voorzieningen ingezet kunnen worden om de integriteit te handhaven c.q. te verhogen. De nota zal ter kennis worden gebracht van de mede-overheden.

Sectorspecifieke voorzieningen

Bij deze categorie gaat het om het aanscherpen of doen aanscherpen van instrumenten ter bescherming van de integriteit in een bepaalde sector van de maatschappij binnen de ruimte die de wet- en regelgeving biedt.

– Ten aanzien van de training voor burgemeesters ter versterking van hun rol in het beschermen van de integriteit van het lokale bestuur (punt 4.1 c) kan worden gemeld dat voorafgaande aan de offerteprocedure een aantal verkennende gesprekken is gevoerd. De offerteprocedure loopt inmiddels.

– De BVD is bezig met het in kaart brengen van kwetsbare functies in de openbare sector om de invloed van de georganiseerde criminaliteit in deze sector tegen te gaan (punt 4.1 d en e). Voor wat betreft de rijks-overheid wordt in gezamenlijk overleg met betrokken departementen onderzoek naar kwetsbare functies gedaan.

– De BVD is gereed en bereid om desgewenst lagere overheden te adviseren inzake mogelijke beveiligingsregimes (punt 4.1 f). In dit kader

kan de BVD tevens informatie verschaffen inzake voorkomende gevallen van corruptie en fraude, eventueel in de vorm van gestileerde casus.

– Ten aanzien van het project dat zich richt op de vertrouwensfuncties en beveiligingsregimes bij de politie (project Hermandad; punt 4.1 g) kan worden gemeld dat inmiddels drie maatregelen van kracht zijn:

. de functie van kandidaat politie-officier (cursist Nederlandse Politie-Academie) is opgewaardeerd tot de hoogste categorie vertrouwensfuncties, hetgeen betekent dat hierop het meest uitgebreide veiligheidsonderzoek (inclusief veldonderzoek) van toepassing zal zijn;

– een werkgroep van politie- en BVD-deskundigen zal aanbevelingen doen inzake het benoemen van andere functies binnen het politie-apparaat tot vertrouwensfunctie;

. daarnaast zullen korpschefs en -beheerders nadrukkelijk worden gewezen op de noodzaak van permanente aandacht voor het integriteitsvereiste bij de politie.

– Vanuit de kernbelangen waarvoor de BVD volgens de wet staat, te weten de bescherming van de democratische rechtsorde, de zorg voor de staatsveiligheid en de instandhouding van het maatschappelijk leven, moet het functioneren van de BVD als meldpunt voor inbreuken op de integriteit als onderdeel van het reguliere takenpakket van de dienst worden beschouwd (punt 4.2 b).

Voorstellen tot wezenlijke veranderingen

Bij deze categorie gaat het om activiteiten die moeten leiden tot voorstellen van aanpassing van wet- en regelgeving. Deze aanpassingen komen aan de orde als blijkt dat de huidige wet- en regelgeving en het bestaande instrumentarium onvoldoende bescherming kunnen bieden tegen inbreuken op de integriteit.

– Rechtspositie bestuurders (punt 5a): Als gevolg van de inwerking-treding van de nieuwe Gemeentewet en de nieuwe Provinciewet per 1 januari 1994 wordt de herziening van de bestaande rechtspositionele regelingen voor politieke ambtsdragers op korte termijn afgerond. De ervaringen met deze nieuwe regelingen zullen nauwlettend worden gevolgd. Indien deze ervaringen uitwijzen dat het vanwege de handhaving en bevordering van de integriteit in de openbare sector gewenst is dat de regelingen worden aangepast, zal dit worden overwogen.

– Openbaarheid giften aan politieke partijen (punt 5b): Onlangs is u een gedetailleerd overzicht van de aan de diverse instituten van de politieke partijen van staatswege verstrekte subsidies gezonden. Het betreft hier de subsidies ten behoeve van wetenschappelijke bureau's, scholings- en vormingsactiviteiten, en scholing en vorming politiek kader in Midden- en Oost-Europa. Een wetsvoorstel inzake openbaarheid van giften aan politieke partijen wordt thans voorbereid. In deze fase zal ook overleg met de politieke partijen plaatsvinden.

– Herbenoeming burgemeesters (punt 5c): de huidige regelingen ten aanzien van burgemeesters voorzien niet in die situaties dat een benoeming voor een nieuwe termijn aan de orde is en men tevens in afwachting is van de uitkomsten van een justitieel onderzoek tegen betrokkene. Thans wordt bezien in hoeverre een voorziening moet worden getroffen in zowel de Gemeentewet als in de – op grond van de Gemeentewet gevorderde – algemene maatregel van bestuur inzake de herbenoeming van burgemeesters. Daarnaast worden – aansluitend – in rechtspositionele sfeer maatregelen overwogen. Te denken ware o.a. aan een ontslag zonder het predikaat «eervol» in die gevallen waarin de burgemeester op eigen verzoek ontslag vraagt maar er niettemin aanleiding is voor het bevoegd gezag op grond van gedragingen die het ambt hebben geschaad, niet te bevorderen dat het ontslag eervol wordt verleend.

– Schorsing/vervallenverklaring lidmaatschap van een vertegenwoor-

digend orgaan in de openbare sector (punt 5d): Op dit moment wordt onderzocht hoe regeling van dit onderwerp kan geschieden. Daarbij is enerzijds van belang het uitgangspunt dat de positie van gekozenen zo veel mogelijk gewaarborgd dient te zijn en anderzijds de wenselijkheid om personen die zeer laakbare gedragingen hebben verricht, het lidmaatschap van een vertegenwoordigend orgaan te kunnen ontzeggen.

– Nevenfuncties (punt 5e): Ten aanzien van de aangekondigde wijzigingen in de rechtspositie-regelgeving van het burgerlijk rijks-personeel kan melding worden gemaakt van de volgende concrete activiteiten:

. een algemene maatregel van bestuur inzake wijziging van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (ARAR), het Arbeidsovereenkomstenbesluit (AOB) en het Ambtenarenreglement Staten-Generaal (ARSG), waarbij het vooral gaat om een herformulering van een reeds bestaand verbod op het aanvaarden van bepaalde nevenwerkzaamheden en het opleggen van een verplichting aan departementen om regels te stellen ten aanzien van het verrichten van nevenwerkzaamheden of het behartigen van nevenbelangen;

. een wijziging in de (ministeriële) Regeling vermindering bezoldiging nevenwerk tijdens diensttijd, waarbij het gaat om het schrappen van een bepaling waarvan in de praktijk is gebleken dat die aanleiding gaf tot misverstanden;

. een circulaire aan de ministers, waarin een zo compleet mogelijk beeld wordt geschetst van de diverse bepalingen omtrent het onderwerp nevenfuncties en van de verschillende (ook grondwettelijke) aspecten die daaraan zijn verbonden, en waarbij aan de onderscheidene ministers wordt aanbevolen terzake een actief beleid te voeren, voorzover dat nog niet zou zijn gebeurd.

Deze activiteiten zullen begin 1994 worden afgerond. Na advisering door de Raad van State, het opstellen van een nader rapport aan de Koningin en bekrachtiging van de ontwerp-AMvB, zal plaatsing in het Staatsblad naar verwachting medio 1994 kunnen plaatsvinden.

– Herijking veiligheidsonderzoeken (punt 5f): In overleg met de departementen worden niet alleen de vertrouwensfuncties door de BVD opnieuw geïdentificeerd, maar worden ook de inhoud en de diepgang van de veiligheidsonderzoeken herijkt. Dit houdt in dat de BVD thans de inhoud van de veiligheidsonderzoeken afzet tegen aspecten die verband houden met het integriteits-vereiste en beziet of en zo ja welke veranderingen van de inhoud van het veiligheidsonderzoek nodig zijn.

– Nevenfuncties politie-ambtenaren (nieuw punt): In de huidige ambtenarenreglementen voor de politie is bepaald dat het de politie-ambtenaar verboden is nevenwerkzaamheden te verrichten, indien daardoor de behoorlijke vervulling van zijn plichten als ambtenaar in gevaar kan worden gebracht of het aanzien van zijn ambt kan worden geschaad. Het bevoegd gezag heeft in deze constructie de mogelijkheid achteraf disciplinaire sancties op te leggen, indien naar zijn mening de nevenfunctie onaanvaardbaar is. Deze bepaling is in het nieuwe Besluit algemene rechtspositie politie, dat naar verwachting op 1 april 1994 voor de nieuwe politie-organisatie zal gaan gelden, overgenomen. Teneinde te voorkomen dat de ambtenaar bij een te vervullen nevenfunctie steeds zelf een afweging maakt die pas achteraf beoordeeld wordt, is in de toelichting op het nieuwe artikel opgemerkt dat het aanbeveling verdient dat het bevoegd gezag zo mogelijk tevoren aan alle ambtenaren de nevenfuncties kenbaar maakt die het in het licht van bovengenoemde criterium onaanvaardbaar acht. Mede gezien de door de Tweede Kamer aanvaarde motie Wiebenga over nevenfuncties bij de politie en de openbaarmaking daarvan (Tweede Kamer 23 400, Hoofdstukken VI en VII, nr. 15) zal ik op korte termijn bezien of met deze regeling in de praktijk het beoogde doel wordt bereikt.

In het wetsvoorstel particuliere beveiligingsorganisaties en recherche-

bureaus dat thans bij de Tweede Kamer in behandeling is (Tweede Kamer 1993–1994, 23 478), is een verbod voor politie-ambtenaren opgenomen zowel tot het bekleden van nevenfuncties bij een beveiligingsorganisatie of recherchebureau als tot het in stand houden van een beveiligingsorganisatie of recherchebureau. Alhoewel de mogelijkheid bestaat ontheffing te verlenen van dit verbod door mij, in overeenstemming met de Minister van Justitie, zal terzake een restrictief beleid gevoerd worden.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
E. van Thijn

De nummering van de activiteiten is overeenkomstig die in de notitie van 25 oktober jl. is aangehouden. De cijfers verwijzen naar de desbetreffende paragraaf van de notitie; de letters verwijzen naar de in desbetreffende paragrafen onderscheiden activiteiten.

ACTIVITEIT	VOORGENOMEN TIJDSTIP VAN AFRONDING
3. Bewustwording	
3.2 a Gesprekken met organisaties van beroepsgroepen in de openbare sector	februari 1994
3.2 b Bewustwording bedreiging georganiseerde criminaliteit	doorlopend
3.2 c Onderzoek bestuurlijk instrumentarium i.v.m. georganiseerde criminaliteit uitgevoerd door VU	medio 1994
3.2 d Pilotstudies gemeenten	eind 1994
3.2 e Inventarisatie oneigenlijk gebruik van overheidsdiensten	begin 1994
3.2 f Onderzoek kwetsbare plaatsen in de rijksdienst	1994/1995
3.2 g Stuurgroep Beroepsmoraal en Misdaadpreventie	eerste rapportage voorjaar 1994
3.2 h Actieplan preventief personeelsbeleid	medio 1994
3.3 a Gesprekken met HBO-raad en bestuursscholen	eind 1993 resp. begin 1994
3.3 b Informatieverschaffing aan lagere overheden m.b.t. corruptie en fraude	doorlopend
Opstellen alerteringslijsten voor bestuurders	begin 1994
3.3 c Brochure nieuwe medewerkers in de rijksdienst	medio 1994
3.3 d Onderzoek mogelijkheden voor (laten) ontwikkelen van een opleidingsmodule voor rijksambtenaren	begin 1994
4. Sectorspecifieke voorzieningen:	
4.1 a Adviseren overheidswerkgevers mogelijkheden rechtspositie/personeelsinstrumenten	2e helft 1994
4.1 b Bevordering (horizontale) mobiliteit met specifieke aandacht voor functieroulatie bij gevoelige functies	eind 1994
4.1 c Training voor burgemeesters	voorjaar 1994
4.1 d In kaart brengen kwetsbare functies in de openbare sector	doorlopend
4.1 e Vertrouwensfuncties opnieuw bezien	doorlopend
4.1 f Bevorderen beveiligingsregimes bij lagere overheden	doorlopend
4.1 g Project Hermandad	1994/1995
4.1 h Controlebureaus bij politiekorpsen	1994
4.1 i Adviseren inzake gedragsregels	doorlopend
Toetsen regelgeving aan UN Code of Conduct for Public Officials	1995
4.1 j Ontwikkelen eisen omtrent PPP-constructies	1994
4.2 a Overleg met CdK's omtrent hun rol bij integriteit	begin 1994
4.2 b Meldpunt inbreuken op de integriteit bij rijksoverheid	doorlopend
4.2 c Instellen commissie ter nadere beoordeling gemelde inbreuken	1994/1995
4.2 d Onderzoek noodzaak intern contactpunt voor beraad in de openbare sector	1994
5. Voorstellen tot wezenlijke veranderingen:	
5 a Rechtspositie bestuurders	1994
5 b Regeling openbaarheid van giften aan politieke partijen	1994
5 c Aanpassing procedure herbenoeming burgemeesters	begin 1994
5 d Onderzoek regeling schorsing/vervalvenverklaring van lidmaatschap gemeenteraad Provinciale Staten	1994
5 e Regeling nevenwerkzaamheden rijksambtenaren	medio 1994
5 f Herijking veiligheidsonderzoeken	doorlopend
5 g – Besluit algemene rechtspositie politie	1 april 1994
– Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus	TK: nov. 1993